

1 PITA

Rau Yo Pita Iwode I, In Atu Ki

Pita Iwete Lo Ponana Ki Pang Di Tooltool Ke Kirisi

1 ¹Au, Pita, yo aposol ke Yesu Kirisi i, in awodo rau naii pang ang di tooltool ke Maro yo ipootang panga ya taunu a nookoot nga kamagirigiri a la kayepe ye tana maimai Pontus le Galesia le Kapadosia le Esia inbe Bitinia nga. Ngan ang ngan ke tana i tiap, le kayepe loko leu ngan dawa ben ang di tooltool ke malala san. ²Mukot yege ngan Tamada Maro lon tarang nen, be ipootang panga, inbe ye urata ke Amunu Silene ngan ole iyei ang a be kayepe le taukamim busunu ye matana dawa ben di tooltool yo ipootoo di panga ya taunu nga. Ngan iyei nen a be nen ngan karaua panga, inbe rara ke Yesu Kirisi yo imati ye kai palasingi kaini i, in irriu ang le tinimim igalanga dook mata.

Nen le apatarau pang Maro nen, be lono pang a iyei dada dook mata pang, inbe ikaua lo silene ki pang mai le mai san.

Tatar Matada Pang Maro Ye Yepongo Dook Mata Yo Taukan Motingi I

³Tayitmaka Maro yo Tool Mai kiidi Yesu Kirisi Tamana i, in ene, yesoo lon mulumulu yidi mai mata a ikaua yepongo paunu paidi. Ya in ipamaditi Yesu Kirisi ye ni ke matenge ngan la le tatar matada panga be ikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in paidi nga. ⁴Inbe so dook mata yo be Maro ikauu pang di natunu i, in o ke be so sa igarungu tiap. Inbe o ke be so sa iyeii a giri leu, too galangana ki yo dook mata in ilene, ngan tiap. Bong so dook mata tani, in Maro itaru pang a iken dook mata ye malala ki. ⁵Ngan ang ngan katara lomim medana pang Maro, nen le iwonokalang ye gurana yo ki i. Inbe ole iwonokalang dook mata nen le ilo ye kene yo be iyei poraia urata ki ye tana i ye i. Ngan ye kene tani in nga, ngan la dada yo ikarata be ikau ang a ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang i, in ole pombe mallangana nga. ⁶Nen le ole lomim ponana le mai! Bong moolmool, nookoot ye manga modono kasin

yo nga, ngan touanga alunu la be pompombe pang yang a kasolo urata moonoo matana matana ye nga. ⁷Bong kakamata, gol i pat dook mata san le di tooltool tipayiti. Inbe gol tani in ole tidauni ye ei le iwesewese, ngan ole giri ki imaruru a idu tana, le tinin galanga dook mata san. Bong lo medana kiang yo kataru panga i, in dook mata kaiye san le illoso gol yo be ilene i. Ngan nanga, moonoo yo iman be man itouo lo medana kiang yo kataru in nga, ngan dawa ben ei yo iyesnaia gol ngan le giri ki imaruru a idu tana i. Le kumata be kakodo le kamede ye touanga yo pombe pang yang nga, ngan Maro ole ikamatang ben ang ngan katara lomim medana panga moolmool, inbe ye kene yo be Yesu Kirisi imulu a isi pombe mallangana ye in nga, ngan ole Maro ipayitang inbe iytmak emim le ilo ete kaiye. ⁸Ngan ang ngan kakamata Kirisi ye matamim pitiap, bong lomim panga mai san. Inbe nookoot nga kakamata tiap lapau, bong katara lomim medana panga. Inbe nookoot nga ang ngan lomim ponana mai mata le tina kasere betanga yo be kawete nini lo ponana kiang tani ye i, ⁹yesoo balingi yo be kakauu ye lomim medana yo kataru i, in ikauu pang a ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang i.

¹⁰Mukot yege, ngan di Maro koonoo yo tiwete betanga ki ye dada yo be lono pang a iyei dada dook mata pang ye in nga, ngan tikaua urata mai ye serenge betanga ke dada yo be Maro ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang in nga. ¹¹Di ngan, muku ngan Kirisi iyawara Maro Amunu Silene be si ipagalanga lodi ye ya taunu yo be pang dama ni, ngan ole isolu masngana maimai alunu, lo ngan be Maro iyeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye in nga. Ngan nen le di ngan lodi be ole lodi galanga dook ye soo lal yo be so tani in pombe ye i, inbe ye soo so yo be ole pombe lapau ye lal tani in nga. ¹²Bong Maro ipagalanga lodi nen, be betebetanga kidi yo tiwete, ngan be ilon di ye lal kidi tapdi tiap, bong be ilonang, ang di tooltool yo nookoot kayepe nga. Inbe betanga yo kidi nga, ngan bingi dook mata yo di tooltool kapala tiweteweta pang a kalonga koot i. Le di tooltool tina, ngan Maro Amunu Silene yo Maro iyawari a ipa ye malala ki a isi i, in ipamede di ye a tiwetewete bingi dook mata pang. Ngan betanga yo nen ngan la di bangabangana ke Maro lodi be lodi galanga ye nga.

Maro Ikiu Idi Be Tayepe Le Taukada Busunu Ye Matana

¹³Ngan nanga, kanakana ngan ole kutomim lono ngan ikaua urata dook ye so ke Maro, inbe ang tapmim kakap tutang dook ye panga kiang. Inbe katar matamim le iken so ye Maro a kanamu be lono pang a iyei dada dook mata pang ye kene yo be Yesu Kirisi imulu a isi pombe mallangana ye i. ¹⁴Muku nga ang ngan lomim galanga ye Maro tiap, le kayei dada dook tiap ke noonoo yo lomim be kayei nga. Bong nookoot nga, ang ngan kayepe ben Maro di natunu yo titoo koonoo nga, le kin

kamulukala dada dook tiap yo muku ngan kayei, ngan be. ¹⁵Ngan Maro yo ipootang panga i, in iyepe le taukan busunu. Nen le ang lapau, ye so le imot yo be kayei nga, ngan katoo dada dook mata le imot yo lono be katoo nga, a be nen ngan kayepe le taukamim busunu ye matana. ¹⁶Ole kayei nen, yesoo betanga yo tiwode a iken ye Rau ke Maro in iwete nen, “Au i ayepe le taukak busunu, le ang ngan ole katoo dada dook mata yo lok be katoo nga, a be nen ngan kayepe le taukamim busunu ye matak.”^a

Maro Iyimidi Ye Rara Ke Kirisi

¹⁷Maro yo kanakana ngan kapatarau panga inbe kakiuu ye “Tamada” i, in ikamata urata ke di tooltool atu atu le imot, inbe itoo dada tarantatu a ikarata betanga kidi ye. Inbe ya in iyei dada gaongo leu pang di tooltool yo edi maimai inbe edi maimai tiap nga, ngan a ikap so pang di le lo iye urata kidi yo tiyei ngan kootoonoo. Ngan nen le ye kene yo kayepe ye tana i nga, ngan ole lomim tut nen, tana tani i, in malala kiang ang tapmim tiap. Le be nen nga, ngan ole katattadaia Maro, inbe karaua panga le kaporonaii dook mata. ¹⁸Ngan awete pang nen, yesoo lomim galanga nen, muku ngan katoo dada dook tiap yo kakap ye di sasa kiang nga. Le dada kidi tina, ngan sa yo be itara kanono dook mata ngan tiap, bong Maro iyimang a ipamulang ye dada tina, ngan oo. Ngan ya in iyimang ye so yo ke be ilene dawa ben pat silba too gol, ngan tiap. ¹⁹Bong iyimang ye rara ke Kirisi yo dook mata le dook mata san i. Ngan rara ki tani in dawa ben sipsip natunu yo tinin galanga le so sa igarungu tiap i. ²⁰Ngan ye kene yo Maro itar so le imot ke lang le tana a pompombe tiao nga, ngan ipootoo Kirisi be si ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang i. Ngan la nookoot nga ye lal yo be Maro iyei porai urata ki ye tana i nga, ngan iwanga Kirisi tani le si pombe mallangana a be nen ngan ilonang. ²¹Nen le ye urata tani yo Kirisi iyei i, in la le katara lomim medana pang Maro ye i. Ngan ya in ipamaditi Kirisi ye ni ke matenge, inbe iyeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye. Le tina ang ngan katara lomim medana pang Maro, inbe katar matamim panga ye so tina yo ipamede betanga ye be ole iyei nga.

Idi Nga Be Lodo Dook Mata Pang Di Diede

²²Nen le nookoot nga ang ngan katoo betanga moolmool yo ke Maro i, le ye dada yo kayei nen i, in la iyei ang a kayepe le tinimim galangana dook mata ye Maro matana, inbe lomim dook mata pang di diemim kapala yo titara lodi medana pang Kirisi nga. Ngan nanga, kaparama dada yo ke be lomim pang di tooltool ye mai san i, inbe karaia lomim le imot pang di. ²³Ole kayei nen, yesoo ang ngan kayei ben tooltool paunu

^a 1:16 Urata ke Paroranga So 11:44-45; 19:2; 20:7

ye so yo palbe leu be ilene, in tiap, bong kayei tooltool paunu mulu ngan ye betanga ke Maro. Ngan betanga tani in iken nen le taukan motingi.

²⁴Ngan betanga yo iken ye Rau ke Maro in iwete nen,

“Di tooltool le imot ngan dawa ben dingding.

Inbe so le imot yo tiyei a be edi maimai ye nga, ngan dawa ben ool bolana.

Ngan dingding ngan ole iwor a ilene,

inbe ool bolana ngan ole imakede a imol lapau.

²⁵Bong betanga ke Tool Mai, in imede a iken nen le taukan motingi.”^b

Ngan betanga tani, in bingi dook mata tani yo tiweteweta pang i.

2 ¹Ang ngan kayei ben tooltool paunu mulu oo, le be nen nga, ngan kayege dada dook tiap le imot yo be kakap masngana pang di tooltool ye nga. Inbe kakap lungunu ye di tooltool ye betanga be. Inbe kin kallung di tooltool ye dada kiang yo kayei nga a nen ngan tiyitmak emim ye, ngan be. Inbe matamim gorengana ye so ke di diemim a lomim dook tiap pang di ye, ngan be. Inbe kawete mur ye di diemim a kagarung edi be lapau. ²Ngan idi nga lod galanga nen, tool kase paunu yo kooroonoo i, in lono pang sui mai san. Le gaongo leu ye ang ngan, ole lomim pang sui yo ipa ye Maro Amunu Silene i. Ngan sui ki tani in so dook tiap sa be iken ye, ngan tiap. Le kayinu, a be nen ngan ipamedang be kayepe dook mata le lo Maro ikau ang a ipamulang ye so dook tiap yo be igarungang i. ³Ang ngan kakamata ben Tool Mai in dook mata moolmool oo, le kakaua betanga ki a katoo le ikenen leu.

Yesu In Dawa Ben Pat Yo Iyepe Matana Rrene I

⁴Ang ngan kaman ye Tool Mai Yesu tani in oo. Ngan ya in dawa ben pat yo iyepe matana rrene i. Moolmool, di tooltool ke tana tikamata ngan lodi panga tiap le tiwala muridi panga, bong Maro ikamata ngan dook mata ye matana, le ipootoo be iyei urata ki. ⁵Inbe ang ngan lapau dawa ben pat yo iyepe matana rrene i. Nen le Maro ire rumu ki ye pat tina yo ang ngan, a be nen ngan Amunu Silene iyepe ye. Ngan nen le ang ngan ole kayepe le taukamim busunu ye matana, inbe ang ngan ole dawa ben di tooltool ke paroranga so panga nga. Bong so yo be kayei paroranga pang Maro ye i, in so ke tana i tiap, bong in so ke Maro Amunu Silene leu. Ngan in dada dook mata tani yo be Yesu Kirisi ilonang ye a be kayeii i. Le paroranga yo nen i, in la Maro ikamata ngan ole lon ponana ye i.

⁶Ngan Rau ke Maro iwete betanga nen lapau. Iyei ne,

“Kakamata, au i atara pat atu a iken Saion.”^c

Ngan pat tani in dook mata ye matak,

inbe ataru a be nen ngan ipamede rumu.

^b 1:25 Esai 40:6-8 ^c 2:6 Ngan Saion in kawal yo malala mai Yerusalem iken ye i.

Nen le tool yo be itara lono medana ye i,
in o ke be moomoonoo ye tiap.”^d

7Ngan la ang di tooltool yo katara lomim medana ye nga, ngan kakamata ben so dook mata. Bong di tooltool yo titara lodi medana ye tiap nga, ngan di ngan dawa ben betanga ru yo iken ye Rau ke Maro a tiwete ye di nga. Ngan betanga atu in nen,

“Pat yo di tooltool ke renge rumu lodi panga tiap a tisukraii i,
in la iyei pat dook mata yo ipamede rumu le imede i.”^e

8Inbe betanga san in nen,

“Ya in dawa ben pat yo di tooltool kedi isaurai ye a timol,
inbe dawa ben pat yo di tooltool titut kedi ye a timol du tana i.”^f

Ngan betanga ke Maro iwete nen a imot, le moolmool ole timol, yesoo di ngan titara lodi medana ye betanga ke Maro tiap. Mukot yege nga, ngan Maro itara betanga atu a iken nen be di tooltool yo nga ole timol.

9Bong ang ngan, Maro ipootang panga ya taunu. Inbe ang ngan ben di tooltool kuto maimai yo Maro itar di be tiyei urata ke paroranga so panga nga. Inbe ang ngan dawa ben di tooltool yo tigaua be tiyepe gaongo ye tana maimai kapala nga. Le ye dada gaongo leu, ang ngan, Maro igau ang panga man kagaua le atu a be nen ngan ole kayepe ben di tooltool yo ipootoo di panga ya taunu nga. Ngan iyei nen, a be nen ngan kawetewete pang di tooltool ye so dook mata yo Maro iyei pang nga, inbe kayitmaka ene ye yo ikau ang ye ni todo lono a kaman kayepe ye nunngana yo dook mata in nga. ¹⁰Muku ngan kayepe dawa ben di tooltool ke Maro tiap, bong nookoot nga, igau ang panga le kayepe ben di tooltool ki ya taunu. Inbe muku ngan dada yo be Maro lono pang a iyei dada dook mata pang ye i, in pombe pang yang tiao. Bong nookoot nga, dada yo be lono pang a iyei dada dook mata pang ye i, in pombe oo.

¹¹Ang di tooltool kiau yo lok pang mai san nga, ang ngan ke tana i tiap, le kayepe dawa ben ang ngan di tooltool ke malala san. Ngan nen le awete pang le kook mede ye betanga nen, kayege dada dook tiap ke noonoo yo tinimim iyolang be la kayei nga, yesoo dada dook tiap yo nen ngan la be igarung lomim nga. ¹²Inbe ole kakap tutang dook ye panga kiang, a be nen ngan kayepe dook mata ye di tooltool yo lodi galanga ye Maro tiap nga, ngan matadi. Moolmool, di ngan tisopo koodi pang be kayei dada yo dook tiap nga, bong kayepe dook, a be nen ngan tikamata dada dook mata kiang tina yo kayei nga. Ngan la ye lal yo Maro be ikarata betanga ke di tooltool ye in nga, ngan ole tiyeie Maro ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye.

Karua Pang Di Tooltool Yo Kuto Maimai Nga

¹³Ngan dada dook mata yo Tool Mai lon ponana ye ngan nen, be ang tapmim karautoo ang le kayepe ye gurana ke di tooltool kuto maimai nga

^d 2:6 Esai 28:16 ^e 2:7 Rau ke Woungu 118:22 ^f 2:8 Esai 8:14

le imot, ngan parmadi. Le tool kuto mai yo matan kala di tooltool le imot ke tana mai i, in kayepe parmana a katoo betanga ki. ¹⁴Inbe di tooltool ki yo itar di be tiyei tooltool kuto maimai pang nga, ngan karaua pang di a katoo betanga kidi lapau. Di ngan iyawar di be tiyemenai di tooltool yo tiyei dada dook tiap nga, inbe tiyitmak di tooltool yo tiyei dada dook mata nga. ¹⁵Ngan Maro lono be kayei dada yo dook mata nga, a be nen ngan kayakala di tooltool yo taukadi lo galanga nga, ngan koodi, a timot ye betanga dook tiap kidi yo tiwete nga. ¹⁶Ngan ang ngan kayepe ben di poranga mulu, ngan tiap. Bong kin lomim tar be ang ngan kayepe nen a be kayei dada yo dook tiap, ngan be. Nen le katoo dada yo dook mata nga ben ang ngan di poranga ke Maro. ¹⁷Inbe tinimim booroomoo ye tool sa be, bong katar talngamim ye betanga kidi. Inbe lomim mai san pang di diemim kapala yo titara lodi medana pang Yesu nga. Inbe katattadaia Maro, inbe karaua panga le kaporonaii dook mata. Inbe ole kalongo pang tool kuto mai tani yo matan kala di tooltool le imot ke tana mai i, a katoo betanga ki leu.

Tatoo Kirisi Kene Nene, Inbe Tasolo Masngana

¹⁸Ang di poranga nga, ngan karautoo ang le du kayepe di kuto maimai kiang parmadi, inbe kalongo betanga kidi a katoo dook le imot. Ngan kin kayei dada nen pang di kuto maimai dook mata yo lodi iken silene pang, ngan leu be. Bong kayei dada gaongo leu pang di kuto maimai yo malmalidi a tiyei dada dook tiap pang, ngan lapau. ¹⁹Nen le lomim tutu Maro ye so yo be kayei nga, ngan kumata be kayei nen le be tikap sokorai masngana pang ye nga, ngan nanga, ole kakodo le kamede inbe kasolo masngana yo nen nga, a be nen ngan Maro ole lon ponana yang. ²⁰Ngan kumata le be kayei dada dook tiap le tirau ang a kasolo urata moonoo ye nga, ngan ole yelei, Maro ole lon ponana yang? Tiap yege! Bong kumata le be kayei dada yo dook mata nga, inbe tirau sokorai ang a kasolo urata moonoo ye nga, ngan in dada tani yo be Maro lon ponana ye i. ²¹Le Maro iku ang be ole katoo dada dook mata yo nen nga, yesoo Kirisi lapau isolu masngana a be ilonang ye. Ngan ya in ipatnaia dada pang oo, le ole katoo kene nene ye dada ki tani yo iyei i. ²²“Ya in iyei touo dada dook tiap yo ke noonoo ngan siap. Inbe betanga ke kaplungunu sa ipas ye koonoo, ngan tiap lapau.”^g ²³Ngan ye kene yo di tooltool tiwete betanga dook tiap panga a be tigarungu ye in nga, ngan ya in iwete touo betanga sa yo dook tiap ngan be irau betanga kidi ye, ngan tiap. Inbe ye kene yo isolu masngana ye in nga, ngan iwete touo betanga sa yo be ole iyeie dada dook tiap sa pang di ye, ngan tiap lapau. Bong ya taunu itaru lo Maro baene. Ngan Maro in tool tani yo itoo dada dook mata tarantatu

^g 2:22 Esai 8:14

be ikarata betanga ke di tooltool i. ²⁴Ngan Kirisi ikap noonoo yo kiidi nga le imot a isolu ye kene yo imata lo kai palasingi kaini ye i. Ngan iyei nen, a be nen ngan tayege dada dook tiap ke noonoo. Inbe iyei nen, a be nen ngan tayepe ngan tatoo dada dook mata noonoonoo yo Maro lono be tatoo nga. Ngan moonoonoo yo iken ye tinini nga, ngan be nen a iyei ang le kayepe dook mata mulu. ²⁵Muku nga ang ngan dawa ben di sipsip yo tila a la tiyududu nga, bong nookoot nga kamulu a kaman ye tool yo matan kala di sipsip i, a be nen ngan man matan kalang ye yepongo kiang.

Noonoongoo Pang Di Tamoto Le Garup Yo Kerenge Nga

3 ¹⁻²Ngan dada gaongo leu ben ye noonoongoo yo akap pang di poranga nga, le ang di garup yo kerenge ngan lapau, ole kalongo betanga kidi nimimtooro a kayepe parmadi. Ngan ole katoos dada dook mata nen, a le be di tina ngan sa itara lono medana ye betanga ke Yesu tiap nga, ngan ole ikamata dada dook mata tina yo katoos nga, ngan ke be iloni a be nen ngan iportaka lono. Ngan nen le kumata be kawetewete pang di ye Kirisi mulu tiap nga, ngan ole tikamata nen, ang ngan kayepe le taukamim busunu ye Maro matana. Inbe ole tikamatang ben ang ngan katattadaii, inbe karaua panga le kaporonaii dook mata. Ngan dada tani yo kayei i, in ke be ilon di a be nen ngan tiportak lodi. ³Nen le kin kakapye be kamoro tinimim ke diki ngan ye so matana matana, a be nen ngan matamim dook mata ye, ngan be. Yesoo, be kapiarak kutomim raunu, too katar pat gol ilo baemim le gurimim, too kamoro tinimim ye sousoungu dook mata yo kayimi ngan pat ki ilo ete nga, a be matamim dook mata ye nga, ngan in so sokorai ke diki leu. ⁴Bong dada yo dook mata in nen, ole kamoro ang tapmim lomim ngan ye so yo dook mata nga. Ngan moro dook mata tina yo be kamoro lomim ye ngan nen, ole karautoos ang le du kayepe lopo, inbe kayepe ye lomim silene ye yepongo kiang. Ngan dada yo nen, ngan la dook mata kaiye ye Maro matana nga, inbe o ke be ilene tiap. ⁵Ngan dada tani in gaongo leu ben tina di garup ke Maro yo tiyepe mukot ngan titoo i. Di ngan titar matadi pang Maro be ilon di, le di ngan dook mata ye matana, inbe tilongo betanga ke di niditooroos a tiyepe parmadi. ⁶Le lomim tut ye Sera yo garup tina ngan edi atu i, in iyei dada nen. Sera ilongo Apram koonoo a iyepe parmana, inbe ikiuu ye tool mai ki. Ngan kumata le be kayei dada dook mata yo nen nga, inbe katattadaia so siap nga, ngan ang ngan dawa ben Sera di natunu garup.

⁷Inbe ye dada gaongo leu ben ye noonoongoo yo akap pang di garup kerenge nga, le ang di tamoto yo kerenge ngan lapau, ole katoos dada yo dook mata nga pang di rimamim a kaye di kayepe dook. Inbe matamim kala di dook a kaporonai di, yesoo di ngan gurana kidi mai mata tiap.

Inbe di ngan Maro di natunu yo lono pang di mai san nga. Le ole iyei urata dook mata pang di a ikaua yepongo dook mata pang di. Le katoo dada dook mata pang di rimamim a be nen ngan so sa yo be iwonokala pataraungu kiang, ngan tiap.

Ole Tasolo Masngana Ye Dada Dook Mata Yo Be Tayei Nga

⁸Nookoot nga be awete porai betanga kiau tina nga le imot nen. Ang le imot kagaua lomim le atu a kaye di diemim kayepe dook, inbe lomim pang di tooltool yo tisolo urata moonoo nga. Inbe lomim mai san pang di diemim kapala yo titara lodi medana pang Yesu, ngan dawa ben di ngan rara kiang ang tapmim nga. Inbe kayei dada dook mata pang di tooltool kapala a kalon di, inbe ang tapmim kayitmak emim be, bong karautoo ang le du kayepe lopo. ⁹Ngan nen le kumata be di tooltool tiyei dada dook tiap pang nga, ngan kin karau kidi a kayei dada dook tiap pang di be. Too, be tiwete betanga dook tiap sa pang a tigarungang ye nga, ngan kin karau kidi a kagarung di ye betanga be. Bong be nen ngan kapatarau pang Maro be iyei urata dook mata pang di. Ngan Maro iku ang panga be kayei dada dook mata yo nen nga, a be nen ngan iyei dada yo dook mata ngan pang. ¹⁰Ngan betanga yo iken ye Rau ke Maro, ngan iwete nen,

“Sei tool lono be yepongo ki dook mata
inbe kanakana ngan iyepe ye lal yo dook mata nga,
ngan ikaptutu koonoo dook ye betanga yo dook tiap nga,
inbe ikaptutu koonoo dook ye betanga yo ke kaplungunu nga.

¹¹Inbe tool tani in ole iyege dada yo dook tiap nga,
inbe iyei dada yo dook mata ngan leu.

Inbe dada yo be lono iken silene pang di tooltool kapala a iye di
tigauagaua dook mata ye i,
in ole itoo le iken so.

¹²Ole nen, yesoo Tool Mai in matan kala di tooltool yo noonoodi nga,
inbe itar talngana a ilongo pataraungu kidi leu.

Bong tooltool yo tiyei dada dook tiap nga,
ngan Tool Mai iwala murini pang di.”^h

¹³Kumata be kayei dada dook mata yo lomim be kayei nga, ngan ole sei tool be igarungang ye i? ¹⁴Bong kumata le be kasolo masngana ye dada dook mata yo kayei nga, ngan lomim ponana, yesoo Maro ole iyei dada dook mata pang. Le katoo betanga yo iken ye Rau ke Maro ngan iwete nen, “Kin katattadai a lomim modoko ye dada yo be tiyei pang ngan be.”ⁱ ¹⁵Bong katara lomim le atu pang Kirisi ben ya taleu in la Tool Mai kiang i. Inbe kanakana ngan kakarata lomim le dook mata a

^h 3:12 Rau ke Woungu 34:12-16 ⁱ 3:14 Esai 8:12

be nen ngan ke be karau torungu kidi tooltool ye so dook mata yo katar matamim ye pang Maro a kanamu ye i. ¹⁶Inbe ye kene ye be kawete pang di ye in nga, ngan katoo dada dook mata ke di tooltool yo titattadaia Maro, inbe tiraua panga le tiporonaii dook mata nga. Le kin karau betanga kidi ye betanga ke kate malmal be, bong ye betanga silene. Inbe katoo dada dook mata yo lomim wetewete ye be katoo nga, a be nen ngan lomim ken galangana. Kumata le be kayei nen nga, ngan la be di tooltool yo tiwete mur yang a tigarungang ye dada dook mata yo katara lomim medana pang Kirisi ye in nga, ngan ole moomoodi ye dada dook tiap kidi tina. ¹⁷Ngan nanga, kumata le Maro lono be tasolo masngana ye urata dook mata yo taye i nga, ngan o dook mata. Bong kumata le be tasolo masngana ye urata dook tiap ye taye i nga, ngan in dook tiap.

Kirisi Imata, Motong Imadit Mulu A Be Nen Ngan Ipamulidi

¹⁸Matamim too ye dada yo Kirisi itoo i. Ya in tool noonoonoo, bong ikaua idi tooltool ke noonoo nga le imot nede a imata nga, ngan be nen a ikau idi a taman ye Maro. Ngan urata tani yo iyei i, in iyei pattu leu le imot, le ke be iyei mulu tiap. Ngan nen le kene ye iyepe ye tana i nga, ngan tiraua kanono le imata, bong Maro Amunu Silene la ipamaditi le imaur mulu i. ¹⁹Inbe Maro Amunu Silene tani in iloni a ila iwetewete pang di so sadi yo Maro itar di a tiyepe ye ni kidi talnga dikidiki nga. ²⁰Mukot yege ni ye kene ye Noa ikarata ookoo somai ye in nga, ngan di so sadi tina tilongo pang Maro tiap, le itar di tilo ye ni kidi talnga dikidiki. Ngan ye kene tani in Maro katen malmal tarai pang di tooltool tiap, bong iyepe a inam di be tiportak lodi, bong tiap. Ngan la le oongoo irau di, inbe ookoo tani in di tooltool alunu tiap, limi be tol leu, la tilo lono a tiyepe dook mata ye oongoo tani nga. ²¹Ngan so tani yo pombe pang ye Noa i, in inanpootoo ran yo nookoot nga tirriu idi ye a ipamulidi ye so dook tiap ye be igarungidi i. Ngan ran tani yo tirriu idi ye i, in o ingas giri le ikoo ye tiniidi, ngan tiap, bong in ben tarkilanga ke Maro yo ingas lodo le igalanga ye matana, inbe in dada ye be tapamede betanga panga be ole tatoo dada dook mata yo ki ngan le iken so. Ngan dada tani ye be ingas lodo ye i, in ye Yesu Kirisi ye ipamaditi ye ni ke matenge a imaur mulu i. ²²Inbe nookoot nga Yesu Kirisi tani in ilo ye malala ke Maro le lo iwur ye Maro baene oonoo. Inbe di bangabangana ke Maro tiye di so ye gurana kidi maimai mata nga, ngan tiraua panga, inbe tiyepe parmana.

Taye i Dada Dook Mata Yo Maro Lono Be Tayei Nga

4 ¹Ngan nanga, muku ngan Kirisi isolu masngana ye tinini, le ang lapau ole karai lomim be katoo dada gaongo leu ben ye Kirisi itoo i, yesoo kumata be tool sa itara lono medana inbe isolu masngana ye tinini

nga, ngan ya in iyege dada dook tiap ke noonoo le iyepe manga mooloo ye. ²Ngan la be ye yepongo ki ke tana i nga, ngan o ke be iyei dada dook tiap ke noonoo yo tinini iyole be la iyei ngan tiap, bong iyei dada dook mata yo Maro lono be iyei ngan leu. ³Ngan awete pang nen, yesoo muku ngan katu ye yeingi dada dook tiap matana matana ke di tooltool yo lodi galanga ye Maro tiap nga. Ngan dada dook tiap tina, ngan ben dada kidi gaunu yo tiyei nga, inbe kayei dada dook tiap yo tinimim iyolang be la kayei nga, inbe kayin ran medana mata a kutomim imoo ye, inbe kaye di diemim kagaua be kayin ran medana a la kayei dada dook tiap pang di tooltool kapala, inbe kadada ger pono a kasung pang di maro yo kai padodo nga. Le dada tina yo nen nga, ngan di tooltool yo lodi galanga ye Maro tiap nga, ngan lodi be tiyei. ⁴Inbe di tooltool tina, ngan titakrai yang ye yo nookoot nga katarla ye di ye yeingi dada dook tiap ye be igarung di, ngan tiap nga. Ngan la le tiwete betanga dook tiap pang nga. ⁵Bong pang dama ni nga, ngan ole tilo tikodo dama ke tool ke karatanga betanga, inbe di tapdi tipapos di ye dada kidi tina yo tiyei nga. Ngan tool ke karatanga betanga tani, in ya la inam be ikarata betanga ke di tooltool yo tiyepe mauredi nga, inbe di tooltool yo timmata koot nga, ngan ye dada kidi yo tiyei nga. ⁶Ngan ye punu yo nen in la le di tooltool kapala tiwetewete bingi dook mata pang di diedi yo timmata koot nga ye i. Le moolmool, so yo pombe pang ye tinidi nga, ngan dawa ben so yo pombe pang ye di tooltool le imot ke tana i nga, bong Maro Amunu Silene iyei di le tikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i.

Taye Urata Ye Gurana Yo Maro Ikap Paidi Nga

⁷Ngan lal yo be so tina le imot ke tana i ngan be imot ye i, in iman potai oo. Ngan nanga, kin dada dook tiap yo matana matana ngan ikap matamim be, inbe kakaptutang dook ye yepongo kiang, a be nen ngan kapas le kapatarau pang Maro leu. ⁸Inbe dada maiyoko atu yo be ipa muku ye dada kapala i, in nen. Ole lomim mai san moolmool pang di diemim kapala, yesoo dada dook mata tani in iduk dada dook tiap ke noonoo alunu yo tiyei paidi, ngan le lod tut mulu tiap nga. ⁹Le kumata be di diemim kapala timan pang yang man kaye di kayepe nga, ngan kin lomim dook tiap pang di be, bong kakap di pang rumu kiang, inbe matamim kala di dook. ¹⁰Ngan ang ngan, Maro lono pang a iyei dada dook mata pang, inbe ikap so dook mata matana matana pang ye lo ponana ki. Le ang atu atu ole kayei urata ki dook ye soo so yo ikap pang ye lo ponana ki nga, a be nen ngan kalon di tooltool kapala ye. ¹¹Nen le kumata tool kiang atu be iwetewete betanga ke Maro pang di tooltool nga, ngan iwete betanga moolmool yo ipa ye Maro ngan leu. Inbe kumata tool kiang san be iyei urata dook mata pang di tooltool a ilon di ye nga, ngan iyei urata tani in ye gurana yo Maro ikap panga nga. Ole kayei nen le iken so, a be nen ngan di tooltool tikamata so

tina yo kayei ye Yesu Kirisi ene nga, ngan ole tiyitmaka Maro ene ye. Ngan ya in gurana ki mai, inbe ene mai san ke be di tooltool tipayiti a ikenen leu le taukan motingi. Moolmool.

Lod Ponana Ye Yo Tasolo Masngana Dawa Ben Kirisi Nga

¹²Ang di diek yo lok pang mai san nga, nookoot nga touanga dook tiap pombe pang yang a kasolo masngana mai dawa ben ei ikanang nga. Bong kin katakrai inbe kawete be in so paunu la pombe pang yang, in be. ¹³Inbe lomim ponana ye yo kaye Kirisi kasolo urata moonoo ke masngana yo pombe pang ye i. Yesoo, ye kene yo Kirisi imulu a si pombe mallangana ye in nga, ngan di tooltool ole tikamata nen, ya in ene mai san ke be di tooltool tipayiti, inbe ang ngan ole lomim ponana le lomim ponana kaiye. ¹⁴Le kumata le be di tooltool tiwete betanga dook tiap pang ye yo katara lomim medana pang Kirisi nga, ngan lomim ponana, yesoo Maro yo ene mai san ke be di tooltool tipayiti i, in Amunu iyepe yang. ¹⁵Bong kumata le be kasolo masngana ye urata dook tiap yo kayei nga, ngan in dook tiap. Ngan nen le dada dook tiap tina ben ke raumatenge di tooltool, inbe ke pinoongoo so, inbe ke yeingi dada dook tiap kidi talnga dikidiki, inbe ke garungunu urata kidi tooltool kapala nga, ngan kin kayei be. ¹⁶Bong kumata be kasolo masngana ye yo katoo dada ke Kirisi nga, ngan kin moomoomim be. Bong be nen ngan kayitmaka Maro ene ye yo ang ngan di tooltool ke Kirisi nga.

¹⁷Nookoot nga lal yo be Maro ikarata betanga kidi tooltool ye in pombe oo. Ole ikarata betanga ke di tooltool yo ki ngan muku. Nen le kumata be imadit ye karatanga betanga kiidi muku nga, ngan ole yelei ye di tooltool yo tiwala muridi pang bingi dook mata nga? Atoo, ole iyemenai di le dook tiap yege. ¹⁸Ngan Rau ke Maro iwete nen,

“Di tooltool yo noonoodi nga, ngan ole tisololo urata moonoo muku,
lo ngan be Maro ikap di a ipamulu di ye so dook tiap yo be
igarung di i.

Bong ole yelei ye di tooltool yo tiyei noonoo
a titoo dada dook tiap yo Maro lono be titoo tiap nga?
Atoo, ole iyemenai di le dook tiap yege.”^j

¹⁹Ngan la kumata le Maro lono be ang sema tooltool kasolo masngana nga, ngan ole ang tapmim katarang la Maro baene, inbe kayei dada yo dook mata ngan le ikenen leu. Ngan Maro tani in itaridi, le ya in ole itoo betanga ki yo ipamede paidi i.

Noonongoo Pang Di Kuto Maimai Inbe Pang Di Kakase Paunu

5 ¹Nookoot nga au i lok be apamedang ang sema tooltool yo kayei kuto maimai pang di tooltool yo tigaua ye bareme ke sungunu

nga. Ngan au i tool kuto mai atu lapau, inbe au tauk i akamata Kirisi ye matak ye yo isolu masngana nga. Inbe au lapau, pang dama ni ye kene yo be Kirisi imulu a isi pombe mallangana a di tooltool tikamata ben ya in ene mai san ke be tipayiti ye nga, ngan nunngana ole idukau le ipa ye di tooltool yo ki nga. Ngan la lok be apamadit lomim ye urata nen. ²Maro itarang be kayei urata ben di tooltool yo matadi kala di asara yo edi sipsip nga. Nen le kin matamim kala di tooltool yo ke Maro nga dook. Ole kayei urata i, yesoo di tooltool kapala la titarang be kayei urata i nga tiap, bong kayeii, yesoo ang tapmim la lomim dook mata be kayeii i. Kumata be kayei nen nga, ngan Maro ole lon ponana yang. Nen le kin lomim tar be kayei urata a nen ngan kakap pat ye urata kootoonoo kiang, leu be, bong karai lomim le imot be kalon di. ³Inbe di tooltool tina yo Maro itar di la baemim nga, ngan kin kayei di dawa ben ang ngan di tooltool maimai a kadada podi be. Bong kapatnaia dada dook mata pang di a be titoo ang ye. ⁴Ole kayei nen, ngan la be ye lal tani yo be tool kuto mai kidi tooltool yo matadi kala di sipsip i, in be pombe mallangana ye in nga, ngan ole kakaua balingi yo ke be ilene tiap i, yesoo ole kayepe ye nunngana yo iken nen le taukan motingi i.

⁵Inbe dada gaongo leu ben ye noonongoo yo akap pang di kuto maimai nga, le ang di kakase yo paunu nga, ngan ole kalongo betanga ke di kuto maimai ke bareme ke sungunu a kayepe parmadi. Inbe ang tina ngan le imot ole katoo dada yo be karautoo ang le kadu lopo ye di diemim, yesoo Rau ke Maro iwete nen,

“Di tooltool yo di tapdi tiyitmak di nga,
ngan Maro lono dook tiap pang di.

Bong di tooltool yo tapdi tiraautoo di le tidu lopo nga,
ngan Maro lono pang di le iyei dada dook mata pang di.”^k

⁶Ngan la ang tapmim ole karautoo ang le du kayepe Maro yo gurana ki mai mata i, in parmana, a be nen ngan ye soo lal yo lon taru i, in ole iyitmakang le kalo ete. ⁷Le soo so yo lomim modoko ye nga, ngan kasuk la Maro baene, yesoo ya la lono pang mai san le matan kalang i.

⁸Ole kakaptutang dook ye yepongo kiang, inbe matamim kalang dook, yesoo koi kiang yo tool kuto mai kidi so sadi i, in ya la ipa be isere di tooltool yo be igarung di i. Ngan ya in dawa ben asara gok yo ene laion i, le ipa be isere so yo be ikan i. ⁹Bong ang ngan ole kakodo le kamede ye lomim medana yo kataru pang Maro i, inbe kanganga le ila diki. Yesoo, lomim galanga nen, di diemim kapala ke Maro yo tiyepe ye tana mai i le imot nga, ngan di lapau tikodo le timede inbe tisolo masngana dawa ben tina yo ang kasolo nga. ¹⁰Inbe lomim tut, ang ngan ole kasolo masngana nen ye manga modono kasin leu, lo ngan be Maro yo kanakana ngan

^k 5:5 Burungu Dook Mata 3:34

lono pang mai san a iyei dada dook mata pang i, in ole iyei ang le kayepe dook mata mulu. Inbe ole ikata suanga yang, inbe ipamedang a kakodo le kamede nen a tala. Ngan Maro tani yo ene mai san ke be di tooltool tipayiti i, in ipootang be kayei ben di tooltool ke Kirisi, nen le ang ngan ole kalo kaye kayepe ye nunngana yo iken nen le taukan motingi i.
¹¹Ngan ya in gurana nga le imot iken ye a iken nen le taukan motingi. Moolmool.

Pita Iwete Lo Ponana Ki

¹²Selas, yo itara lono medana pang Kirisi i, in akamata ngan ben au ek moolmool. Ya in ilonau ye rau modono i, inbe awode pang. Ngan awode pang be apamedang, inbe awete betanga moolmool pang ye dada dook mata yo Maro lono paidi a iyei paidi i. Nen le katara lomim medana ye le iken so. ¹³Di diemim kapala yo tiyepe malala mai Babilon¹ a Maro ipootoo di panga ya taunu dawa ben ipootang panga nga, ngan tiyawa lo ponana kidi pang. Inbe Maka yo dawa ben natuk i, in iyawara lo ponana ki pang lapau. ¹⁴Inbe kawete lo ponana kiang pang di diemim tina ngan atu atu le imot, inbe kapatnaia lomim yo mai san in pang di a kawarara di, inbe katoo momo kiidi a kasom pangadi. Nen le apatarau pang Maro nen, be ikaua lo silene ki pang ang di tooltool yo katara lomim medana pang Kirisi nga.

¹ **5:13** Babilon in kattenge betanga ke malala Rom. Inbe Rom in malala yo di tooltool kuto mai yo titoo Maro tiap ngan tiyepe ye i. Di ngan tidada di tooltool kapala podi dawa ben muku ngan di tooltool kuto maimai ke Babilon tiyei nga.